

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(25)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

УДК 330-339;321.7;159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Саввич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівеський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 1 від 27 січня 2010 р.)

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подоляка А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Наукові праці МАУП / Редкол.: В. Б. Захожай (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. —

К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — Вип. 2(25). — 270 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з економічних і психологічних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/6 від 14 червня 2007 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	5	Кім Л. С. Концептуальні підходи до стратегічного управління персоналом	72
Малащук Д. В. Дослідження і функціонування нейромереж на валютному ринку	5	Цуцунескі Александар Структурні зміни на міжнародному ринку туристичних послуг	76
Хачатрян О. Проблеми регулювання національних фінансових систем в умовах глобалізації	9	Нгуєн Куинь Май Секьюритизація в “Большой Восточной Азії” и дипломатические стратегії Вьетнама	84
Атакишиєв М. Д., Салимов С. М. Роль енергетики в стратегії устійчивого розвитку Азербайджанської Республіки	15	Кєсковскі З. В. Комунікативний менеджмент та його роль в інформаційному забезпеченні системи державного управління Болгарії	90
Юсеф Н. Н. Перспективи розвитку міжнародних економічних відносин України та Сирії	24	Жанкевіч Л. В. Розвиток господарського контролю: історичний аспект	96
Задорожний В. П. Державне управління інвестиційним процесом як об’єкт дослідження в науковій літературі	28	Захожай О. А. Еволюція наукових підходів до аналізу місця і ролі держави в ринковій економіці	101
Ейсмонт В. С. Сучасна парадигма державного регулювання економіки та її сфери	34	Газанфаров Єльчін Муслім огли Методичні підходи до формування системи фінансової безпеки банку	107
Куслії В. О. Інвестиційний потенціал України в контексті інноваційного розвитку	44	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	116
Ручка Н. В. Екологічна економіка і промислова екологія – теоретичні засади стійкого екологічно безпечного розвитку суспільства	47	Медведь Ф. М. Інформаційна безпека України: генеза і становлення	116
Мельник П. П. Еколого-економічні проблеми в галузі рослинництва	53	Мусали Ерол Салех-оглу Проблеми і тенденції розвитку модернізаційних процесів в Україні	123
Головач Н. В. Сучасні аспекти визначення професійної спрямованості студентів напряму “Менеджмент”	57	Луценко М. О. Взаємозв’язок демократії та громадянського суспільства в Україні	130
Рижиков В. С. Значення економічної культури юриста в стабілізації макроекономіки	62	Серпінський А. О. Україна в системі монополярного і мультиполярного світу	134
Рожкова Е. М. Методологічні основи організації обліку на підприємствах промисловості	67	Приймак Ю. В. “Використання” демократичного досвіду людства в процесі здійснення демократичних реформ в Україні	139

ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЮРИСТА В СТАБІЛІЗАЦІЇ МАКРОЕКОНОМІКИ

Наукові праці МАУП, 2010, вип. 2(25), с. 62–66

Розкривається значення економічної культури юриста, яка сприяє розвитку ринкових відносин та поліпшенню і стабілізації економіки держави.

Кінець ХХ і початок ХХІ ст. знаменують своєрідний прорив ринкових відносин у більшості держав Європи і Азії. На зміну плановому господарству в країнах СНД інтенсивно пробиваються ринкові відносини, які корінним чином змінюють структуру і зміст продуктивних сил і виробничих відносин у системі господарювання, включаючи світоглядні аспекти соціального устрою, суспільних формацій, що утворилися. Водночас ринкові відносини вимагають нового економічного мислення, а точніше, економічної культури фахівця. Особливого значення нове економічне мислення набуває в країнах, де раніше економіка планувалася зверху [2, 11, 13, 14].

З аналізу [2, 5, 6, 8] видно, що ринкові відносини значною мірою вимагають активізації знань, навиків, умінь населення, які в природі планової економіки відсутні взагалі або перебувають у стадії “зародження” і видозмінені специфікою економічних відносин. Так, наприклад, ринкові відносини вимагають:

- приватну власність на засоби виробництва;
- формування ціни на підставі попиту і пропозиції;
- товарно-грошові відносини;
- свободу підприємництва;
- конкурентні механізми господарювання;
- матеріальне стимулювання праці;
- регулюючу економічну роль держави;
- домінування особистого інтересу громадян;
- особисту свободу.

Нині розвиток економіки і поліпшення макроекономічної ситуації в Україні можливі лише за умови розвиненої ринкової системи господарювання, коли багатокладна економіка створює базис цивільного суспільства [9, 15].

Сучасні ринкові перетворення, які відбуваються в Україні, пов’язані з кардинальними змінами у системі економічних відносин, з такими трансформаціями в економічній сфері, які створюють “сильну” мотивацію праці. Зважаючи на сучасний етап розвитку ринкових відносин у державі, можна зробити висновок, що успіх ринкових перетворень значною мірою залежить від готовності і можливості людей реалізувати свої економічні інтереси і включитися в цей процес [4, 6, 11].

Ринкова економіка стимулює також розвиток потенціалу особи, можливість розвитку своїх підприємницьких талантів, свободи вибору професії і можливості отримувати гідну оплату за свою працю.

Як вказують учені [6, 7, 16], ринковий шлях в економіці — це необхідність впровадження найновітніших досягнень високих технологій у виробництво. На рівні людського ресурсу це означає вміння людей (менеджерів, працівників персоналу, адміністраторів та інших керівників) використовувати нові й вдосконалювати старі технології, цілеспрямовано й ефективно вдосконалювати виробництво в цілому.

З корінними змінами економічної ситуації в Україні, переходом на рейки ринкової економіки, здобуттям державної незалежності виникла нагальна потреба у формуванні сучасної економічної культури нації загалом та переорієнтації і поглиблення економічної освіти зокрема [1, 2, 3, 17].

Гуманістична сутність проведення в Україні економічних перетворень полягає в тому, аби зробити кожну людину активним учасником господарського життя країни. Вища і середня освітні школи покликані в рамках базової освіти формувати у молодих людей економічне мислення на

основі глибокого розуміння явищ, процесів, відносин і перетворень, що відбуваються в економічній системі суспільного життя, а також чинників, способів і засобів дозволу економічних проблем. Йдеться передусім про економічну освіту, оскільки вона тісно пов'язана із створенням власної високоефективної економіки, яка є важливою умовою соціальної і державної безпеки [1, 13, 18].

Сучасний етап розвитку України, становлення ринкової економіки об'єктивно вимагають відповідної економічної культури, нових економічних знань. Специфіка середовища, пов'язана з трансформацією економічних відносин усередині нашого суспільства, посилення процесів інтеграції й інтернаціоналізації у світовій економіці, гармонійною частиною яких є Україна, вимагає особливих якостей від особи, що діє в ній.

Особливе значення економічна культура має в одній із складних сфер діяльності фахівця — у правовому полі. Звідси можна зробити висновок, що сучасний юрист повинен володіти специфічними знаннями, навичками, вміннями для роботи в ринковій економіці (рис. 1).

За останні роки виконано значну кількість робіт у галузі економічної культури: С. С. Сливка [12], Е. І. Суїменко [14], В. Н. Пилипенко

[11], Ю. В. Балашова [2], О. Ю. Янбулатова [18], К. Н. Панфьонов [10], З. І. Шпунтова [17], А. В. Сурьяк [15] та багато ін. Проте економічна культура не торкнулася достатньою мірою спеціальностей, від яких залежить не лише ефективність діяльності ринку, а й морально-правове становище сучасного суспільства. Йдеться насамперед про юридичну складову економічного профілю, або іншими словами — про економічну культуру юриста в умовах інтенсивного розвитку ринкових відносин далеко не в стабільній економічній системі суспільства, в соціально-психологічному, нормативно-етичному і правовому полі діяльності.

У цьому плані можна вказати на деякі дослідження економічної культури юриста: спробу мобілізувати освітні системи до ефективної діяльності із розробки економічної формули юриста як з врахуванням потреб ринку, так і впровадженням здобутих досягнень у практику. Дослідження питань економічної культури розглядали більш широке розуміння юристом сутності економічних реформ, які відбуваються в державі; захист вітчизняного виробника в процесі виконання своїх професійних обов'язків [7, 10, 12, 15] (рис. 2).

Рис. 1. Значення економічної культури юриста на макроекономічному рівні

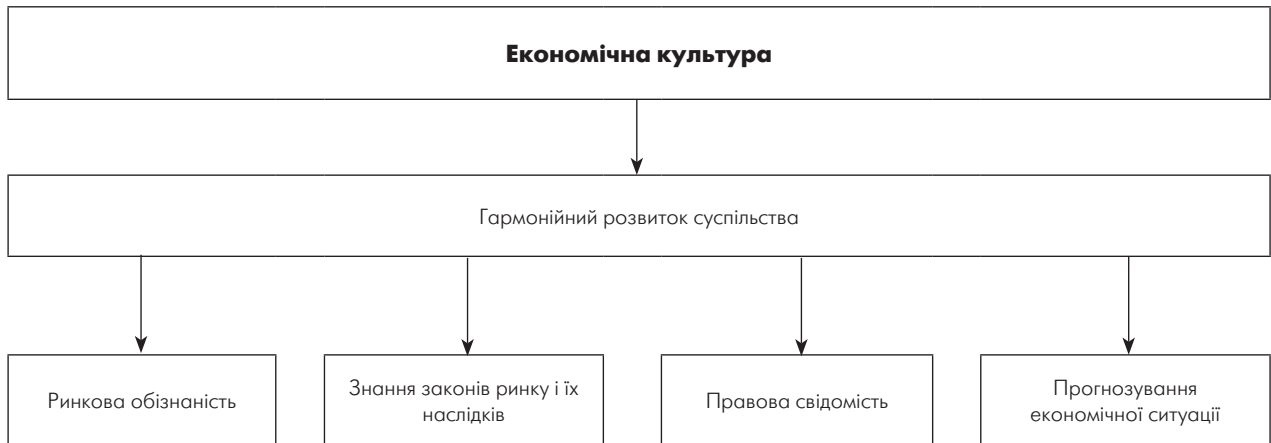

Рис. 2. Вплив економічної культури на формування ринкових відносин у суспільстві

Економічна культура виявляється в економічній поведінці, а економічна поведінка виявляється в економічних відносинах сучасного етапу. В сучасних економічних відносинах присутні типи економічної поведінки, які були властиві попереднім періодам розвитку економічних відносин. Тому, розглядаючи економічні відносини сучасного етапу ринкової трансформації, потрібно враховувати вплив типів економічної поведінки командно-адміністративної системи [10, 11, 18].

Типи економічної поведінки доволі стійкі до впливу часу. Ця думка ґрунтується на теорії консерватизму культури. Економічна поведінка завжди має в собі елементи соціальної пам'яті, які імплантуються в новоутворену економічну поведінку. Прикладом цього може слугувати досвід української діаспори, яка продемонструвала стійкість особливостей економічної поведінки у різноманітних умовах і здатність економічної поведінки змінюватися під дією нових економічних умов [10, 11, 13, 14].

Забезпечити поєднання свободи і порядку в економіці — означає відмовитися в економічній політиці від ідеології ринкового фундаменталізму, ідеології радикального лібералізму і замінити його ідеологією соціально-економічного зростання, шляхом розумного поєднання ринкового саморегулювання і державного реформування [7, 9].

Не можна сформувати ні правову державу, ні ефективну економіку без забезпечення чіткого загальногосподарського порядку. Ще в давні часи казали, що там, де немає порядку, не можна створити нічого раціонального [4].

Економічна безграмотність — це поле діяльності для процвітання корупції, тіньової еконо-

міки, зростання злочинності, які, зрештою, призводять до втрати суспільної моралі в державі і безперспективності розвитку суспільства. В умовах ринкової економіки економічна культура має принципово важливе значення для всіх категорій громадян: від школярів до робітників і службовців усіх сфер діяльності; військових і осіб пенсійного віку. Як зазначають вчені, політики [4, 6, 7, 12, 16], ринкова безграмотність, особливо фахівців юридичного профілю, сприяє породженню корупції, тіньової економіки, зростанню злочинності. Саме на ці ознаки вказує економічна культура, точніше, — її відсутність (рис. 3).

Рис. 3. Макроекономічні показники, які розвиваються, коли відбувається боротьба з тіньовою економікою

У науковій літературі є спроби дати визначення економічної культури юриста. Так, деякі автори під економічною культурою юриста розуміють активну і суспільну діяльність, спрямовану на використання в практиці економічних знань, переконань, навиків [12, 15, 17, 18]. Проте, зміст економічної культури юриста багатогранніше, оскільки включає такі складові, як відповідальність, професіоналізм, цілеспрямованість, невідчужуваність.

Важливе значення в стратегії пошуку розв'язання проблеми формування економічної культури мають поняття: економічна культура, ринкові відносини тощо. Зважаючи на літературні джерела [2, 10, 11, 12, 16], можна виділити кілька понять економічної культури і її складові. Слід зазначити, що з точки зору педагогіки поняття економічної культури юриста не розглядалося взагалі. Водночас на підставі літературних джерел і системного аналізу робіт у галузі економічної культури можна сформулювати поняття економічної культури юриста, під яким слід розуміти сукупність моделей соціально-економічної поведінки, які відображають єдність і адекватність відносин у правовому полі.

Підбиваючи підсумки сказаного, можна зазначити, що соціальними умовами формування економічної культури юриста є:

- політична стабільність суспільства;
- переорієнтація старих управлінських структур на підтримку ринкових відносин;
- створення ефективних правових регуляторів, які гарантують захист усіх форм власності, безпеку нових економічних структур, можливість ефективного вкладання капіталів;
- моральне оздоровлення населення.

Отже, зміст економічної культури юриста охоплює широкий спектр питань, проникає у сутність економічних явищ, розкриває їх закономірності, а також веде ефективний пошук нових шляхів регулювання економіки з метою стабілізації та поліпшення економічного становища, що підвищує рівень життя населення, та загальні макроекономічні показники в державі. Ефективна економічна політика в державі може втілюватися через економічну культуру.

Література

1. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін: Навч. посіб. — К.: Заповіт, 1996. — 240 с.
2. Балашова Ю. В. Роль ціннісних настанов формування економічної культури засобами економічної теорії // 36. наук. праць. — Хмельницький: Вид-во НАПВЧ. — 2001. — № 18. — С. 79–84.
3. Бобров В. Я. Основи ринкової економіки: Підруч. — К.: Либідь, 1995. — 320 с.
4. Губернський Л. В., Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Культура, ідеологія, особистість. — К.: Знання України, 2002. — 577 с.
5. Задоя А. А., Петруня Ю. Е. Основы экономики: Учеб. пособие. — К.: Вища шк. — Знання, 1988. — 478 с.
6. Ложкін Г. В., Спасенніков В. В., Комаровська В. Л. Економічна психологія: Навч. посіб. — К.: ВД "Професіонал", 2004. — 304 с.
7. Мамутов В. К. Экономика и право // Сб. науч. трудов / В. Мамутов; Предисловие И. Е. Замойского. — К.: Юриком Интер, 2003. — 453 с.
8. Мочерний С. В., Канищенко Л. О., Устенко О. А. Короткий курс економічної теорії: Навч. посіб. — Тернопіль: Екон. думка, 2000. — 324 с.
9. Павловський М. А. Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія). — К.: Техніка, 2001. — 312 с.
10. Панфенов К. Н. Экономическая культура: социально-педагогический аспект: Дис. ... д-ра пед. наук: 09.00.01. — М., 2001. — 431 с.
11. Пилипенко В. М. Економічна свідомість і культура населення в період ринкової трансформації суспільства // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2002. — № 4. — С. 197–206.
12. Сливка С. С. Роль економічної культури юриста у формуванні професіоналізму // Право України. — 1999. — № 4. — С. 84–110.
13. Сорокин П. А. Классификация актов поведения // Человек. Цивилизация. Общество. — М., 1992. — С. 75–84.
14. Суїменко Е. І. Економічна поведінка: експлікація, поняття і типологічна характеристика // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2002. — № 4. — С. 168–188.
15. Сур'як А. В. Основи економічної культури: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2004. — 256 с.
16. Туган-Барановський М. І. Політична економія. Курс популярний. — К.: Наук. думка, 1994. — 264 с.
17. Шпунтова З. І. Подготовка учителя к формированию экономической культуры школьников: Дис.... канд. пед. наук: 2000.03015 / Самарский гос. ун-т. — 204 с.
18. Ямбулатова О. Ю. Экономическая культура как фактор социально-экономического развития. Дис.... канд. экон. наук: 08.00.01. — Кострома, 2000. — 101 с.

Розвиток ринкових відносин вимагає нового економічного мислення, а точніше, економічної культури фахівця. Економічна культура юриста — це сукупність моделей соціально-економічної поведінки, що відображають єдність і адекватність відносин у правовому полі держави.

Развитие рыночных отношений требует нового экономического мышления, а точнее, экономической культуры специалиста. Экономическая культура юриста — это совокупность моделей социально-экономического поведения, которые отображают единство и адекватность отношений в правовом поле государства.

Development of market relations require new economic thought, and more precisely, economic culture of specialist. Economic culture a lawyer is an aggregate of models of socio-economic conduct, which represent unity and adequacy of relations in the legal field of the state.

Надійшла 2 квітня 2010 р.